

شناسایی سناریوهای آینده تأمین امنیت رویدادهای ورزشی جمهوری اسلامی ایران*

مرتضی شعاعی^۱

غلامرضا مرادی سیاسر^{۲*}

شیوا آزاد فدا^۳

احد رضاییان قیه باشی^۴

چکیده

رویدادهای ورزشی یکی از مورد توجه‌ترین پدیده‌ها در جهان هستند که با حیثیت بین‌المللی کشورها ارتباط داشته و نشان‌دهنده سطح توسعه‌یافتگی کشورها و نشان‌دهنده وضعیت بسیاری از شاخص‌ها در کشورها هستند. از این رو تأمین امنیت این رویدادها دغدغه بسیار مهمی است که با تغییر علایق و سلیق مخاطبین و توسعه فناوری‌ها، آینده امنیت رویدادهای ورزشی با عدم قطعیت‌های بسیار زیادی روبرو شده است. هدف از انجام این تحقیق شناسایی سناریوهای آینده تأمین امنیت رویدادهای ورزشی در جمهوری اسلامی ایران است. از رویکرد منطق شهودی (روش ۸ مرحله‌ای پیتروشوارتز) برای سناریونویسی استفاده شده است. ابزارهای گردآوری داده شامل مرور نظام‌مند منابع، مصاحبه با خبره‌ها، برگزاری پنل خبرگی و دلفی آنلاین بوده است و برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار میک مک و سناریو ویزارد و همچنین تحلیل خبرگی استفاده شده است. در گام نخست ۷ پیشران شامل: مدیریت انتظامی - امنیتی رویدادهای ورزشی، مدیریت عوامل انسانی و آمادگی عوامل اجرایی رویدادها، زیرساخت‌ها و استانداردهای امنیتی، فناوری‌های نوین امنیتی، نظارت و تدوین مقررات رویدادهای ورزشی، هماهنگی و ارتباطات سازمان‌های مسئول، تشکیل مرکز فرماندهی و کنترل عملیات و تعیین افسران امنیتی باشگاه‌ها، شناسایی شد. با استفاده از نرم‌افزار میک مک، تحلیل ساختاری انجام و به کمک فرایند دلفی پس از تعیین عدم قطعیت‌ها، سناریوها به شرح زیر شناسایی و استخراج شدند: الف) سناریوی امنیت خودجوش. ب) سناریوی امنیت تفنگی. پ) سناریوی امنیت گورستانی.

واژه‌های کلیدی: آینده پژوهی، رویدادهای ورزشی امنیت، مدیریت ورزشی.

۱. دانشجوی دکتری مدیریت راهبردی ورزشی دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران شمال، تهران، ایران.

۲. استادیار گروه تربیت بدنی و مدیریت ورزشی و عضو هیئت علمی دانشگاه علوم انتظامی امین، تهران، ایران.

۳. استادیار گروه تخصصی تربیت بدنی، دانشکده ادبیات علوم انسانی و اجتماعی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران شمال، تهران، ایران.

۴. دانش آموخته دکتری و پسادکتری، گروه آینده‌پژوهی، دانشکده مدیریت، دانشگاه تهران، تهران، ایران.

* این مقاله مستخرج از رساله دکتری آقای مرتضی شعاعی در گروه تربیت بدنی و مدیریت ورزشی دانشگاه تهران شمال می‌باشد.

مقدمه

آینده پژوهی در واقع دانش شکل بخشیدن به آینده، متناسب با امیال و آرمان‌های فرد و سازمان است. آینده پژوهی به این موضوع می‌پردازد که چگونه از دل تغییرات و تحولات امروز واقعیت فردا تولد می‌یابد (بشیری و همکاران، ۱۳۹۲). آینده پژوهان می‌خواهند بدانند چه آینده‌هایی می‌توانند رخ دهند (ممکن)، چه آینده‌هایی با احتمال بیشتری شکل می‌گیرند (محتمل) و چه آینده‌هایی باید برپا شوند (بل، ۱۳۹۶). یکی از مباحث مهمی که باید در زمان حال و آینده مورد توجه قرار گیرد و حتماً باید به آن پرداخته شود بحث امنیت است. چراکه امنیت یکی از شاخص‌های مهم در جوامع مختلف برای نمایش قدرت و اقتدار است. امنیت یک کشور از جنبه‌های مختلفی مورد بررسی قرار می‌گیرد، یکی از این جنبه‌ها در دنیای جدید و مدرن بحث برقراری امنیت برگزاری مسابقات ورزشی ملی و بین‌المللی است (کارگر و همکاران، ۱۳۹۷). مسابقات ورزشی یکی از رویدادهای مهم برگزار شده در یک کشور محسوب می‌شود که باید در امنیت کامل برگزار شود چراکه با اعتبار ملی و بین‌المللی کشورها ارتباط تنگاتنگی دارد از این رو امنیت برگزاری مسابقات اهمیت آن را دوچندان کرده است (Boyle, 2012). برقراری امنیت در رویدادهای ورزشی به قدری برای کشورها اهمیت دارد که مسئولان برگزاری مسابقات المپیک یونان در سال ۲۰۰۴ مشاورانی را از ایالات متحده و انگلستان با حق الزحمه بسیار بالا برای کمک به افزایش امنیت این مسابقات به خدمت گرفتند (Tsoukala, 2006؛ Samatas, 2007).

امنیت مسابقات ورزشی به نوعی تداعی کننده امنیت سطح جامعه خواهد بود (Wright, 2014). در طول دهه گذشته، طرفداران ورزشی بسیاری در استادیوم‌ها و اماکن ورزشی به دلیل رعایت نکردن مسائل امنیتی جان خود را از دست داده‌اند (Lipton, 2005)؛ بنابراین نیروهای امنیتی برای جلوگیری از تکرار چنین حوادثی در ورزشگاه‌ها به‌طور مؤثر ایفای نقش می‌کنند (Hall, 2006) و از ابزارهای امنیتی مدرن از جمله دوربین‌های مدار بسته استفاده می‌کنند (Ebrahim, 2015). در طول رقابت‌های مختلف ورزشی در کشورهای مختلف همواره امنیت به‌عنوان یکی از اساسی‌ترین دغدغه‌های مسئولین برگزاری رقابت‌ها بوده است (بزرگی و همکاران، ۱۳۹۰). شواهد نشان می‌دهد که هزینه‌های امنیت در زمینه ورزش افزایش چشم‌گیری داشته است، برای یک مسابقه ورزشی همیشه باید در فکر محیطی امن و ایمن برای تماشاگران در استادیوم‌ها بود، بررسی‌ها نشان می‌دهد مدیران مجموعه‌های ورزشی آگاهی و دانش اندکی در مورد موضوعات امنیتی دارد و امور امنیتی را به خوبی رعایت نمی‌کنند (سادات الحسینی، ۱۳۸۹). با وجود مطالعات متنوع صورت گرفته در حوزه تأمین امنیت برگزاری رویدادهای ورزشی در برخی سازمان‌های متولی از جمله نیروی انتظامی، وزارت کشور، وزارت ورزش و غیره، پیشینه پژوهشی قابل استنادی

با محوریت آینده امنیت رویدادهای ورزشی وجود ندارد و برگزاری رویدادهای ورزشی در کشور می‌تواند پیامدهای مختلف اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی گسترده‌ای داشته باشد. به‌گونه‌ای که میزان باورپذیری در سطح بین‌المللی نسبت به امنیت جامعه ایران نیز می‌تواند بهبود یابد. با توجه به اینکه برگزاری رویدادهای ورزشی در ایران در سطح بین‌المللی کمتر اتفاق می‌افتد نیاز است که این موضوع از جنبه امنیت موردبررسی قرار گیرد و کنکاش مناسبی در این زمینه جهت پیشبرد موضوع ارائه شود (عبدالهی، ۱۳۸۳). از دیگر نکاتی که می‌تواند اهمیت موضوع را نشان دهد کمبود تحقیقات در این زمینه است که به‌خوبی به این مسئله توجه نشده و حتی در سطح سازمانی نیز کنکاش مناسبی از علل موضوع انجام‌نشده است (جلالی و همکاران، ۱۳۹۲).

با توجه به اتفاقاتی که در چند سال اخیر در ورزشگاه‌های کشور رخ داده است توجه به امنیت رویدادهای ورزشی به اولویت مهم وزارت کشور و نیروی انتظامی تبدیل شده است برای نمونه در بازی تیم ملی فوتبال ایران و ژاپن مجموعه‌ای از ناامنی‌ها منجر به فوت تعدادی از تماشاگران شد و در بازی‌های مختلف لیگ فوتبال، آسیب‌های جدی به تماشاگران وارد شده است برای مثال بازی پرسپولیس و سپاهان در چند سال گذشته، با توجه به اهمیت مسئله امنیت برای جمهوری اسلامی و احتمال دومینویی شدن ناامنی از ورزشگاه‌ها و کشیده شدن آن به کف خیابان‌ها، حساسیت و توجه ویژه‌ای به موضوع امنیت رویدادهای ورزشی وجود دارد. اما تمام این حساسیت‌ها مانع از وقوع ناامنی و به خطر افتادن جان تماشاگران و تخریب وجه ملی و بین‌المللی و از همه مهم‌تر ایجاد هزینه‌های جانی و مالی برای کارکنان نیروی انتظامی نشده است و ما همچنان شاهد رخدادهای ناگوار و هزینه‌های بسیار زیاد در برگزاری رویدادهای ورزشی هستیم. مجموع این تلاش‌ها و حوادث، باعث شده است تا مسئله تأمین امنیت رویدادهای ورزشی به‌ویژه در سال‌های آتی به یک نگرانی تبدیل شود و مدیران و سیاست‌گذاران همواره به دنبال تدوین برنامه‌ها و اتخاذ سیاست‌هایی باهدف ارتقای امنیت رویدادهای ورزشی باشند.

علاوه بر نیروی انتظامی که به‌صورت محسوس و آشکارا در تأمین امنیت رویدادهای ورزشی در کشور ایران نقش دارد ولی سازمان‌ها و دستگاه‌ها امنیتی و خدماتی دیگری از جمله، اداره اطلاعات، حراست ورزش و جوانان، مدیریت استادیوم‌ها، باشگاه‌ها، فدراسیون‌های مربوطه، نماینده استانداری، سپاه پاسداران، نماینده دادگستری، صداوسیما، آتش‌نشانی و خدمات شهرداری در برنامه‌ریزی و تأمین امنیت رویدادهای ورزشی نقش بسزایی دارند.

مؤلفه‌ها و پیشران‌های اثرگذار بر امنیت رویدادهای ورزشی بسیار زیاد و متنوع هستند. با توجه به ماهیت چندبعدی این موضوع، شاهد دخالت پیشران‌های اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، تکنولوژیک و حقوقی هستیم که بسیاری از این پیشران‌ها به دلیل ماهیت اجتماعی و انسانی که

دارند دارای عدم قطعیت‌های مهمی در افق‌های پیشرو هستند. شناخت این عدم قطعیت‌ها و سناریوهای حاصل از آنها، رسالتی است که این پژوهش به دنبال مطالعه و بررسی آن است تا بتواند با شناخت سناریوها، توصیه‌های مدیریتی به مدیران داشته باشد که بتوانند در آینده امنیت رویدادهای ورزشی را افزایش دهند.

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

آینده پژوهان می‌خواهند با استفاده از این اندیشه، افزون بر تأمین رفاه نسل‌های کنونی، در کامیابی نسل‌هایی که هنوز پای به عرصه وجود نگذاشته‌اند نیز مؤثر باشند. آینده پژوهان، آینده‌های محتمل را می‌کاوند، هدف از بررسی آینده‌های محتمل، یافتن پاسخی برای این پرسش است که در یک بازه‌ی زمانی معین و با توجه به مقتضیاتی ویژه، محتمل‌ترین آینده برای پدیده‌ای خاص چه خواهد بود؟ به عبارت دیگر اگر اوضاع به همین منوال ادامه یابد، محتمل‌ترین آینده برای پدیده‌ای خاص چه خواهد بود؟ آینده محتمل، آینده پژوهان را به مطالعه‌ی شرایط موجود فرامی‌خواند تا پیش‌بینی‌های خود را بر آن‌ها استوار سازند و از سویی دیگر نیز به بررسی روندها جهت‌دهی می‌کنند، روندهایی که از گذشته تا حال ادامه یافته‌اند. هدف از شناسایی و تحلیل روندها آگاهی یافتن از رویدادهایی است که در گذشته (نه چندان دور) رخ داده‌اند. برای بررسی آینده‌های محتمل نیازمند آگاهی از چگونگی گذار پدیده‌ها در مسیر گذشته تا حال است. آگاهی از روندهای گذشته کمک خواهد کرد تا مشخص شود آینده به احتمال فراوان چه سرانجامی خواهد داشت (یدالهی، نرگس و همکاران، ۱۳۹۵).

دیدگاه‌های آینده‌نگری متنوع و متعدد بوده و به همان نسبت می‌توان آنها را به گروه‌ها و دسته‌بندی‌های مختلف تقسیم‌بندی کرد. ولی پنج دیدگاه کلی در آینده پژوهی مورد قبول بیشتر آینده پژوهان قرار گرفته است که به طور مختصر در اینجا شرح داده می‌شود. روشن و واضح است که دیدگاه‌های آینده‌نگری ماهیت کمی و کیفی داشته و لذا هر کدام معایب و مزایای به خصوص خود را دارا است. برای رسیدن به آینده پژوهی بهتر همان‌طور که قبلاً اشاره شد استفاده از چندین روش متعدد و مختلف الزامی است.

دیدگاه استنتاجی

پیروان این دسته از روش‌ها، معتقدند که آینده در حقیقت ادامه منطقی گذشته است. به اعتقاد این افراد نیروهای غیرقابل تغییر و بزرگی آینده را به صورت یکپارچه و قابل پیش‌بینی به وجود می‌آورند. بنابراین هرکسی که روندهای گذشته را به خوبی شناسایی کند می‌تواند با استفاده از

منطق حاکم بر روندهای گذشته آنها را به سمت آینده گسترش داده و بهترین پیش‌بینی ممکن را به دست آورد. روش‌های تحلیل روندهای فناوری به این دیدگاه تعلق دارند.

دیدگاه تحلیل الگوها: در این دسته از روش‌ها اعتقاد بر این است که تاریخ تکرار خواهد شد. سازوکارهای بازخورد قوی در جامعه به همراه محرک‌های انسانی باعث تکرار روندها و حوادث گذشته در الگوهای قابل پیش‌بینی و ادواری خواهد شد؛ بنابراین بهترین پیش‌بینی در این حالت با شناسایی و تحلیل مقایسه‌ای موقعیت‌های گذشته و ارتباط دادن آنها با آینده‌های محتمل به دست می‌آید.

دیدگاه تحلیل هدف: پیروان این دسته از روش‌ها معتقدند که آینده توسط باورها و اقدامات افراد، سازمان‌ها و ارگان‌های مهم و کلیدی به وجود می‌آید و شرایط آینده می‌تواند با تغییر این افراد، سازمان‌ها و ارگان‌ها بهبود یابد؛ بنابراین آینده را می‌توان با آزمایش و بررسی اهداف گوناگون تصمیم‌سازان و افراد مؤثر پیش‌بینی کرد و اهداف درازمدت این افراد، سازمان‌ها و ارگان‌ها و اقدامات برنامه‌ریزی‌شده آنها در حقیقت تصویر و نمای کلی و درازمدت آینده را مشخص می‌کند.

دیدگاه آینده‌های متعدد: پیروان این دسته از روش‌ها معتقدند که آینده نتیجه دسته‌ای از حوادث و عواملی است که غیرقابل پیش‌بینی، تصادفی و بدون ترتیب و گسترده می‌باشد؛ بنابراین آینده‌نگری بهتر زمانی خواهد بود که گستره وسیعی از روان‌ها و حوادث ممکن شناسایی شده و آینده متعدد و مختلفی را با جمع‌آوری اطلاعات از محیط‌های مختلف فعالیت افراد و سازمان‌ها چه به صورت اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، فرهنگی، فناوری و امنیتی را در یک‌روند برنامه‌ریزی انعطاف‌پذیر تصویر کنیم. نمونه بارز این دسته از روش‌ها تکنیک برنامه‌ریزی بر پایه سناریوهاست.

دیدگاه مکاشفه‌ای: اساس اعتقادی این دسته از روش‌ها بر این پایه استوار است که آینده توسط مخلوط پیچیده‌ای از روندهای غیرقابل تغییر، حوادث تصادفی و اقدامات افراد و مؤسسات کلیدی شکل می‌گیرد. در نتیجه به دلیل این پیچیدگی بهترین روش برای آینده‌پژوهی، جمع‌آوری هر چه بیشتر اطلاعات و استفاده از فرایندهای نیمه خودآگاه اطلاعاتی و کشف و مکاشفه شخصی برای به دست آوردن دانش و بینش کافی و مفید باشد. روش‌های معروف در این دسته همان فن‌های دلفی است (Carlock, 2017).

امنیت یکی از مباحث مهمی است که باید در زمان حال و آینده باید مورد توجه قرار گیرد و حتماً باید به آن پرداخته شود چراکه امنیت یکی از شاخص‌های مهم در جوامع مختلف برای نمایش قدرت و اقتدار است. امنیت یک کشور از جنبه‌های مختلفی مورد بررسی قرار می‌گیرد، یکی از این جنبه‌ها در دنیای جدید و مدرن بحث برقراری امنیت برگزاری مسابقات ورزشی ملی و بین‌المللی است (کارگر و همکاران، ۱۳۹۵). مسابقات ورزشی یکی از رویدادهای مهم برگزار شده

در یک کشور به حساب می‌آیند که لازم است تا چنین رویدادهایی در امنیت کامل برگزار شوند از این رو امنیت برگزاری آن‌ها اهمیت آن را دوچندان کرده است (Bayol, 2012). حوادث متوالی و تأسف‌بار در میدان‌ها ورزشی در سطح جهان (مانند حوادث تأسف‌بار هیلزبورگ انگلستان ۱۹۸۶، کشته شدن ۷ نفر در ورزشگاه آزادی در مسابقه ایران و ژاپن در سال ۱۳۸۴ و...) این مسئله را مطرح می‌کند که چه سازمان‌هایی باید ایمنی و امنیت تماشاچیان را برقرار کنند (Kennedy, 2006). در این راستا پلیس، یکی از جمله سازمان‌های مهمی است که مسئول تأمین امنیت در رویدادهای ورزشی که به صورت ملی و بین‌المللی برگزار می‌شود بر عهده دارد. مسئولان امنیت، باید از تهدیدهای بالقوه آگاه باشند، آنان بایستی توانایی شناسایی ضعف‌های امنیتی را داشته باشند و منابع موردنیاز را برای شناسایی ضعف‌ها از طریق اجرای تمرینات دقیق امنیتی به‌کارگیرند (Hall, 2010). راهبرد امنیت تماشاگران رویدادهای ورزشی به‌عنوان مهم‌ترین و اساسی‌ترین اصل در تدوین راهبرد توسعه‌ای صنعت ورزش در جهان مطرح است که برای تحقق آن، نقش پلیس را بسیار پررنگ می‌نماید، باین‌حال اگر امنیت در مسابقات ورزشی فراهم نباشد، طرفداران از حضور در اماکن ورزشی سرباز می‌زنند (Lipton, 2005).

پیشینه پژوهش داخلی

سادات‌الحسینی (۱۳۸۹) پژوهشی را پیرامون درک تماشاچیان از مدیریت امنیت در ورزشگاه آزادی انجام داد. نتایج این بررسی نشان داد که تفاوت معناداری بین دیدگاه دو گروه تماشاچیان و مسئولان برگزاری مسابقات در ارتباط با اطلاع‌رسانی و آگاهی از اشیاء ممنوعه و نکات ایمنی وجود دارد. افزون بر این مشخص شد که تماشاچیان معتقدند اطلاع‌رسانی و آگاهی از اشیاء ممنوعه و نکات ایمنی برای حضور در ورزشگاه نامطلوب بوده است؛ درحالی‌که مدیران و مسئولین برگزاری معتقدند که اطلاع‌رسانی و آگاهی از اشیاء ممنوعه و نکات ایمنی در سطح مطلوبی قرار دارد.

همتی نژاد و همکاران (۱۳۹۵) اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر امنیت ورزشگاه‌های فوتبال ایران با استفاده از روش تحلیل سلسله‌مراتبی بررسی کردند. نتایج تحلیل سلسله‌مراتبی نشان داد عامل زیر ساختار با وزن ۰/۴۶۰ بیشترین نقش را در امنیت ورزشگاه‌های فوتبال ایران دارد. عامل‌های حفاظت فیزیکی ورزشگاه، برنامه‌ریزی و مدیریت مسابقه و نیز پرسنل و کارکنان به ترتیب با اوزان ۰/۲۰۴، ۰/۱۷۳ و ۰/۱۶۲ در اولویت‌های بعدی قرار گرفتند.

کارگر و همکاران (۱۳۹۵) مطالعه‌ای را باهدف ارائه الگوی عوامل تأثیرگذار بر امنیت رویدادهای ورزشی ایران انجام دادند. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که فرایند مدیریت امنیت

انتظامی رویدادهای ورزشی شامل گام‌های مدیریت و برنامه‌ریزی مسابقات، سیاست‌ها و تدابیر انتظامی، سامانه مدیریت ورزشگاه، برآوردها، کنترل ترافیک و تعاملات و مشارکت بین سازمانی است.

پیشینه پژوهش خارجی

میلر و همکاران^۱ (۲۰۰۸) در پژوهشی پیرامون درک تماشاچیان از امنیت مسابقات سوپر جام بعد از حمله ۱۱ سپتامبر به این نتیجه می‌رسند که بیشتر ورزشگاه‌ها، امور امنیتی را بخصوص در ورودی‌ها رعایت نمی‌کنند. در نتیجه یکی از راه‌های افزایش امنیت را استفاده از دوربین‌های مداربسته در داخل و اطراف ورزشگاه برای کنترل جمعیت می‌دانند. اکثریت پاسخ‌دهندگان این مطالعه معتقد بودند که هریک خصوصی آن‌ها نه با جستجوی بدنی و نه با استفاده از دوربین‌های مداربسته به خطر نخواهد افتاد.

اربرایم و همکاران^۲ (۲۰۱۷) پژوهشی را پیرامون عوامل تعیین‌کننده امنیت در محل برگزاری مسابقات ورزشی در ایلات کاورا بررسی کردند. جامعه هدف این پژوهش را تماشاگران تشکیل می‌دادند. نتایج این مطالعه حاکی از آن بود که در دسترس بودن ابزارهای امنیتی به‌طور قابل توجهی در بهبود امنیت در محل برگزاری مسابقات ورزشی نقش ندارد. به‌علاوه در دسترس بودن پرسنل امنیتی و رفتار تماشاگران تأثیر منفی بر امنیت ندارد. همچنین این پژوهش اشاره به این می‌کند که در دسترس بودن و نصب ابزارهای امنیتی کاربردی و استراتژیک اطراف ورزشگاه و وجود پرسنل امنیتی در نزدیکی محل‌های مذکور میزان امنیت مسابقات ورزشی را افزایش می‌دهد.

زازیryn و همکاران^۳ (۲۰۱۸) در پژوهشی که هدف از آن مطالعه سیاست‌های امنیتی باشگاه‌های فوتبال بود به این نتیجه رسیدند که ۱۰۰ درصد باشگاه‌های فوتبال کشور مذکور متخصصان کمک‌های اولیه و مربیان واجد شرایط را در اختیار دارند. در ادامه نیز مشخص شد که فقدان مالی موردنیاز، عدم آگاهی مدیران و کارکنان از نکات ایمنی و ساختار نامناسب استادیوم‌های فوتبال از مهم‌ترین عوامل عدم اجرای سیاست‌های امنیتی در باشگاه‌های فوتبال کشور استرالیا هستند.

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر با توجه به فرایند سناریونویسی، کیفی است در این پژوهش از الگوی کلی برنامه‌ریزی مبتنی بر سناریو استفاده شده است. در این پژوهش، از روش‌شناسی آمیخته در

1. Finch et al

2. Ibrahim et al

3. Zazryn et al

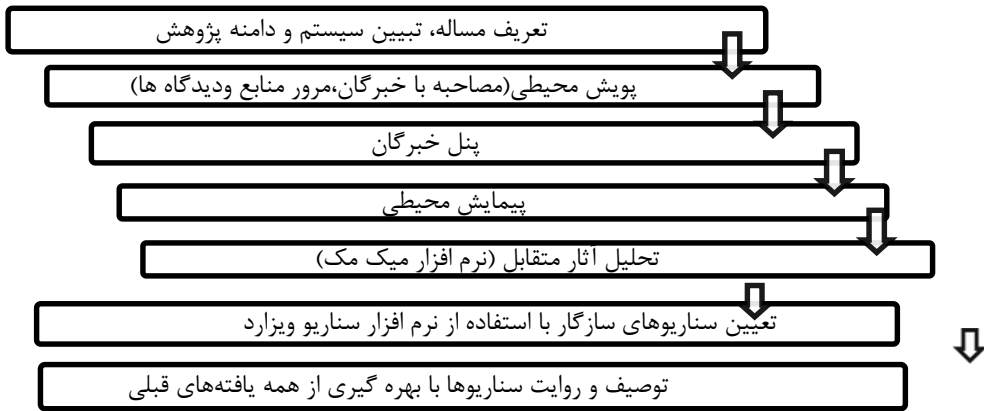
سناریونویسی (ترکیب تکنیک‌های کمی "پرسشنامه‌های تحلیل آثار متقاطع"، "نرم‌افزار میک مک" و "نرم‌افزار سناریو ویزارد") در ترکیب با تکنیک‌های کیفی پنل‌های خبرگان و مصاحبه بهره‌گیری شده است. بر این اساس، روش‌های گردآوری داده‌ها در این پژوهش شامل: مرور منابع و اسناد و پویش محیطی (مصاحبه، پنل خبرگی و پیمایش دلفی) است.

هدف از مرور منابع و پویش محیطی، شناسایی سیستم مورد مطالعه یعنی تأمین امنیت رویدادهای ورزشی ایران و مؤلفه‌های اثرگذار بر آن بوده است. در مقاله حاضر این بررسی، از طریق مراجعه به کتاب‌ها، مقاله‌ها، گزارش‌ها، مصاحبه‌ها و اخبار موجود در پایگاه‌های عمومی و تخصصی جهان انجام شد. پس از جستجوی کلیدواژه‌های اصلی و به تبع بررسی و پالایش مجموعه‌ای از منابع و اسناد ذیربط، تعداد قابل توجهی از روندها، اقدامات، سیاست‌ها و برنامه‌های اثرگذار بر وضعیت فعلی امنیت رویدادهای ورزشی و آینده‌های محتمل آن شناسایی شد. سپس مجموعه‌ای از خبرگان و صاحب‌نظران، برای مصاحبه، پنل خبرگان و پیمایش دلفی، با استفاده از الگوی گلوله برفی انتخاب شدند.

در نتیجه نمونه پژوهش، به روش کیفی و انتخابی و شامل ۲۰ نفر برگزیده شدند. خبرگان یادشده از میان افرادی بودند که در حوزه امنیت رویدادهای ورزشی دانش تخصصی و یا تجربه عملی داشتند. هدف از مصاحبه، استخراج مؤلفه‌های کلیدی و شناسایی پیشران‌ها بوده است. روندها و مؤلفه‌های شناسایی‌شده در بخش مرور اسناد و منابع، طی مصاحبه با ۲۰ نفر از آگاه‌ترین خبرگان نهایی شد و تعداد دیگری از مؤلفه‌ها بدان افزوده شد. یافته‌های این مرحله به نخستین پنل خبرگی ارجاع شد. در مجموع، سه پنل خبرگی در این پژوهش برگزار شده است. هدف از پنل نخست، نهایی سازی مؤلفه‌های کلیدی بود؛ پنل دوم به جمع‌بندی و تعیین پیشران‌ها اختصاص داشت و موضوع پنل سوم، اعتبارسنجی و توصیف سناریوهای خروجی بوده است.

همچنین برای تعیین مؤلفه‌های کلیدی و روابط میان آنها، از فرایند دلفی، طی دو مرحله و با مشارکت همان ۲۰ خبره منتخب بهره گرفته شد. نخست از خبرگان خواسته شد تا میزان اهمیت و عدم قطعیت مؤلفه‌های مهم را تعیین کنند و در مرحله دوم پس از بازخورد نتایج دور اول، از آنان خواسته شد تا روابط ساختاری (تأثیرگذاری و تأثیرپذیری متغیرها) را از طریق تکمیل ماتریس اثرات متقاطع تبیین کنند. یافته‌های حاصل از دلفی، داده‌های ورودی نرم‌افزارهای کمی مورد استفاده، نرم‌افزار میک مک و نرم‌افزار سناریو ویزارد، بوده است. بر اساس خروجی نرم‌افزار میک مک روابط میان مؤلفه‌های کلیدی از حیث تأثیرگذاری و تأثیرپذیری

تحلیل شد و سرانجام با بهره‌گیری از نرم‌افزار سناریو ویزارد، حالت‌های محتمل و فضای سناریویی ترسیم گردید.

شکل (۱) حالت‌های محتمل و فضای سناریویی

تجزیه و تحلیل داده‌ها

شناسایی عوامل کلیدی تأمین امنیت رویدادهای ورزشی

پس از انجام مطالعات کتابخانه‌ای- اسنادی و تدوین و توزیع پرسشنامه مرحله اول بین ۲۰ کارشناس مرتبط با استفاده از روش گلوله برفی انتخاب شده بودند؛ ۲۰ مورد پرسشنامه تکمیل گردیده است و در مجموع ۲۸ عامل مؤثر بر تأمین امنیت رویدادهای ورزشی از طریق مصاحبه عمیق با خبرگان شناسایی شد که پس از بررسی در پنل خبرگان عوامل که تکراری و همپوشانی داشته‌اند حذف و در نهایت ۲۲ عامل به‌عنوان مهم‌ترین عامل تأثیرگذار بر تأمین امنیت رویدادهای ورزشی شناسایی شده است.

نمودار (۱)، مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار تأمین امنیت رویدادهای ورزشی را نشان می‌دهد. این متغیرها بیشتر تأثیرگذار بوده و کم‌تر تأثیرپذیر می‌باشند. بنابراین تأمین امنیت رویدادهای ورزشی بیشتر به این متغیرها بستگی دارد. به‌عبارتی دیگر متغیرهای تأثیرگذار بحرانی‌ترین مؤلفه‌ها نیز می‌باشند، چراکه تغییرات تأمین امنیت رویدادهای ورزشی وابسته به آن‌ها است و میزان کنترل بر این متغیرها بسیار مهم است. از طرف دیگر، این متغیرها، به‌عنوان متغیرهای ورودی تأمین امنیت رویدادهای ورزشی نیز می‌باشند. از مجموع ۲۲ متغیر تأثیرگذار تأمین امنیت رویدادهای ورزشی، ۷ متغیر در این گروه قرار گرفته است. این متغیرها به‌عنوان عوامل کلیدی اصلی، مبنای عمل سناریوهای ممکن، محتمل و مطلوب تأمین امنیت رویدادهای ورزشی در آینده است و شامل عوامل زیر است:

تنظیمات انجام شده، سناریوهای منطقی و دارای سازگاری قوی یا نسبی را استخراج و ارائه می دهد. فضای کلی سه سناریوی اصلی پژوهش نمایش داده شده و سپس توصیف آینده تأمین امنیت رویدادهای ورزشی ایران از خلال هر یک از سناریوها ارائه گردیده است.

جدول (۱) کدگذاری آینده های پیش و روی تأمین امنیت رویدادهای ورزشی

کد	آینده های پیش و رو	پیشران کلیدی	موضوع
A1	مدیریت واحد و نظام مند با محوریت پلیس	مدیریت انتظامی امنیتی رویدادهای ورزشی	تأمین امنیت رویدادهای ورزشی
A2	سیاست گذاری در حوزه مدیریت		
A3	مدیریت نامطلوب		
B1	بهبود عوامل اجرایی	مدیریت عوامل انسانی و آمادگی عوامل اجرایی رویدادهای ورزشی	
B2	تأمین منابع مالی		
B3	آموزش محوری و مهارت افزایی		
C1	بهبود زیرساخت ها و استانداردهای امنیتی	زیرساخت ها و استانداردهای امنیتی	
C2	سیاست گذاری امنیتی در زیرساخت ها		
C3	ایجاد زیرساخت های جدید با استانداردهای امنیتی		
D1	استقرار فناوری های نوین بر اساس استانداردها	فناوری های نوین امنیتی (بلیط فروشی، دوربین ها، گیت های بازرسی الکترونیکی و...)	
D2	درگیری فناوری نوین و جایگزین شدن بجای نیروی انسانی		
D3	ایجاد بستر جهت یکپارچه سازی سامانه های امنیتی		
E1	تدوین قوانین و مقررات برابر استانداردها	تدوین مقرراتی و قوانین رویدادهای ورزشی	
E2	نظارت، اصلاح قوانین و مقررات موجود		
E3	اجرای قوانین و مقررات پیشگیرانه و بازدارنده		
F1	بهبود نسبی هماهنگی سازمان های مسئول	هماهنگی و ارتباطات سازمان های مسئول	
F2	کاهش وضعیت شدن در ارتباطات سازمانی		
F3	بدون تغییر بودن در ارتباطات سازمانی		
G1	ایجاد مرکز کنترل و فرماندهی تحت نظارت پلیس	تشکیل مرکز فرماندهی و کنترل عملیات و تعیین افسران امنیتی باشگاهها	
G2	به کارگیری نکردن افسران امنیتی متخصص بر اساس استانداردها		
G3	ایجاد وحدت فرماندهی یکپارچه با محوریت پلیس		

یافته های حاضر در جدول (۲) از نرم افزار سناریو ویزارد بیانگر ۷۵۶ سناریو با احتمال ضعیف (تحت عنوان سناریوهای ممکن) است که پرداختن به این حجم از سناریو کاری غیرعلمی و غیرممکن است. آنچه به نظر می رسد منطقی بوده و مابین سناریوهای محدود قوی (محتمل) و سناریوهای وسیع ضعیف (ممکن) است، سناریوهای با سازگاری ۱ است که این فاصله یک، در واقع گسترش پهنه سناریوهای قوی به اندازه یک واحد به سمت سناریوهای ضعیف است (زالی، ۱۳۸۸: ۱۹۶) بر این اساس تعداد ۵۸ سناریو منطقی جهت برنامه ریزی و سیاست گذاری تأمین امنیت رویدادهای ورزشی محاسبه گردیده است که این تعداد طبیعتاً سه سناریو قوی را نیز شامل

گردیده است؛ که از مجموع سناریوهای تأمین امنیت رویدادهای ورزشی، سه سناریو با امتیاز بسیار بالا و احتمال وقوع بیشتر در شرایط پیش روی تأمین امنیت رویدادهای ورزشی قابل تصور است که از میان آن‌ها یک سناریو شرایط مطلوب، یک سناریو شرایط بینابین و یک سناریوی دیگر شرایط بحرانی را برای تأمین امنیت رویدادهای ورزشی نشان می‌دهند.

جدول (۲) مجموع سناریوهای قوی تا ضعیف تأمین امنیت رویدادهای ورزشی

تعداد سناریو	وضعیت سناریوها
۷۵۶	سناریوهای ضعیف (ممکن)
۵۸	سناریوهای با حداکثر ناسازگاری: ۱ (سازگاری ۱)
۳	سناریوهای قوی یا محتمل

منبع: (یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹)

به‌طور کلی ۵۸ سناریو به‌دست آمده را بر اساس ویژگی‌های آن‌ها می‌توان در ۳ گروه به شرح ذیل قرارداد که این گروه‌ها نشان‌دهنده چارچوب کلی وضعیت‌های حاکم بر آینده تأمین امنیت رویدادهای ورزشی می‌باشند:

گروه اول: سناریوهای تأمین امنیت رویدادهای ورزشی با شرایط نسبتاً مطلوب

این گروه شامل ۱۹ سناریو بوده و به نسبت مطلوب‌ترین شرایط ممکن برای تأمین امنیت رویدادهای ورزشی است. جدول (۳).

جدول (۳) سناریوهای گروه اول از مجموع سناریوهای باورکردنی تأمین امنیت رویدادهای ورزشی

گروه	شماره سناریو	ارزش سازگاری	مجموع امتیاز اثرگذاری	ویژگی‌ها
اول	۱	-۱	۸۹	در این گروه پیشران‌های با وضعیت مطلوب بیشترین درصد پیشران‌ها را دارا می‌باشد آن‌چنان‌که در هر سناریو حداقل ۴ پیشران در وضعیت مطلوبی قرار دارد، در این گروه سناریو اول که به‌عنوان مطلوب‌ترین سناریو گروه قرار دارد تنها در پیشران زیرساخت‌ها و استانداردهای امنیتی وضعیت در حالت بینابین قرار دارد و سایر پیشران‌ها در مطلوب‌ترین وضعیت خود قرار دارند. در تمامی ۱۹ سناریو این گروه دو پیشران " هماهنگی و ارتباطات سازمان‌های مسئول " و " تشکیل مرکز فرماندهی و کنترل عملیات و تعیین افسران امنیتی باشگاه‌ها " در
	۲	-۱	۹۰	
	۳	-۱	۸۹	
	۴	-۱	۸۶	
	۵	-۱	۸۷	
	۶	-۱	۸۶	
	۷	-۱	۸۸	
	۸	-۱	۸۸	
	۹	-۱	۸۶	
	۱۰	-۱	۸۸	

ویژگی‌ها	مجموع امتیاز اثرگذاری	ارزش سازگاری	شماره سناریو	گروه
مطلوب‌ترین حالت خود قرار دارند که در سیاست‌گذاری‌های تأمین امنیت رویدادهای ورزشی باید مورد توجه قرار گیرند.	۸۷	-۱	۱۱	
	۸۸	-۱	۱۲	
	۸۶	-۱	۱۳	
	۸۱	-۱	۱۴	
	۸۶	-۱	۱۵	
	۸۷	-۱	۱۶	
	۸۴	-۱	۱۷	
	۸۶	-۱	۱۸	
	۸۰	-۱	۱۹	

گروه دوم: سناریوهای تأمین امنیت رویدادهای ورزشی با روند ایستا، وضع موجود و بهبود نسبی در برخی عوامل

این گروه شامل ۲۰ سناریو بوده و سناریوهایی را شامل می‌شود که بیشتر پیشران‌های آن در وضعیت ایستا و ادامه روند وضع موجود برای تأمین امنیت رویدادهای ورزشی قرار گرفته‌اند جدول (۴).

جدول (۴) سناریوهای گروه دوم از مجموع سناریوهای باورکردنی تأمین امنیت رویدادهای ورزشی

ویژگی‌ها	مجموع امتیاز اثرگذاری ^۲	ارزش سازگاری ^۱	شماره سناریو	گروه
در این گروه از سناریوها بیشترین وضعیت ایستایی در پیشران‌های کلیدی وجود دارد، پیشران "مدیریت عوامل انسانی و آمادگی عوامل اجرایی رویدادهای ورزشی" به‌غیراز سناریوهای ۳۳ و ۳۴؛ یا در حالت ایستا بوده و یا در مطلوب‌ترین حالت خود (آموزش محوری و مهارت افزایی) قرار دارند؛ در این گروه از سناریوها پیشران "زیرساخت‌ها و استانداردهای امنیتی" فقط در سناریو ۳۹ در وضعیت مطلوب (بهبود زیرساخت‌ها و	90	-1	۲۰	دوم
	89	-1	۲۱	
	86	-1	۲۲	
	90	-1	۲۳	
	89	-1	۲۴	
	89	0	۲۵	
	88	-1	۲۶	
	85	-1	۲۷	
	88	-1	۲۸	
	87	-1	۲۹	

1. Consistency value

2. Total impact score

ویژگی‌ها	مجموع امتیاز اثرگذاری ^۲	ارزش سازگاری ^۱	شماره سناریو	گروه
استانداردهای امنیتی) قرار دارد و در مابقی	84	-1	۳۰	
سناریوها ایستا (سیاست‌گذاری امنیتی در	89	-1	۳۱	
زیرساخت‌ها) و یا در وضعیت بحرانی (ایجاد	89	-1	۳۲	
زیرساخت‌های جدید با استانداردهای امنیتی)	84	-1	۳۳	
قرار دارد. در این گروه از سناریوها نیز مانند	81	-1	۳۴	
گروه اول از سناریوها و همچنین گروه سوم،	86	-1	۳۵	
پیشران کلیدی " هماهنگی و ارتباطات	88	-1	۳۶	
سازمان‌های مسئول " در مطلوب‌ترین حالت	84	-1	۳۷	
خود (بهبود نسبی هماهنگی سازمان‌های	87	-1	۳۸	
مسئول) قرار دارد.	87	-1	۳۹	

منبع: (یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۶)

گروه سوم: سناریوهای تأمین امنیت رویدادهای ورزشی در آستانه بحران و بحرانی این گروه نیز مانند گروه اول شامل ۱۹ سناریو بوده و سناریوهایی را شامل می‌شود که بیشتر پیشران‌ها سناریوهای آن در آستانه بحران و یا بحرانی برای تأمین امنیت رویدادهای ورزشی قرار گرفته‌اند و جدول (۵).

جدول (۵) سناریوهای گروه سوم از مجموع سناریوهای باورکردنی تأمین امنیت رویدادهای ورزشی

ویژگی‌ها	مجموع امتیاز اثرگذاری	ارزش سازگاری	شماره سناریو	گروه
در این گروه از سناریوها اکثر پیشران‌های	89	-1	۴۰	سوم
کلیدی در وضعیت ایستا و یا بحرانی قرار	87	-1	۴۱	
دارند. پیشران کلیدی " مدیریت انتظامی	90	0	۴۲	
امنیتی رویدادهای ورزشی " در تمامی	85	-1	۴۳	
سناریوهای این گروه در وضعیت ایستا	81	-1	۴۴	
(سیاست‌گذاری در حوزه مدیریت) و یا	88	-1	۴۵	
مطلوب‌ترین حالت خود (مدیریت واحد و	89	-1	۴۶	
نظام‌مند با محوریت پلیس) قرار دارد. در	78	-1	۴۷	
این گروه از سناریوها؛ پیشران " هماهنگی	87	-1	۴۸	

ویژگی‌ها	مجموع امتیاز اثرگذاری	ارزش سازگاری	شماره سناریو	گروه
و ارتباطات سازمان‌های مسئول " در تمامی سناریوهای گروه، در وضعیت مطلوب (بهبود نسبی هماهنگی سازمان‌های مسئول) و بالعکس پیشران کلیدی " تشکیل مرکز فرماندهی و کنترل عملیات و تعیین افسران امنیتی باشگاه‌ها " در تمامی سناریوهای گروه در نامطلوب‌ترین حالت ممکن (ایجاد وحدت فرماندهی یکپارچه با محوریت پلیس) قرار دارد.	88	-1	۴۹	
	91	0	۵۰	
	87	-1	۵۱	
	87	-1	۵۲	
	84	-1	۵۳	
	88	-1	۵۴	
	89	-1	۵۵	
	85	-1	۵۶	
	86	-1	۵۷	
	88	-1	۵۸	

منبع: (یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹)

بحث و بررسی

هفت پیشران شناسایی شده در این مقاله در خصوص آینده تأمین امنیت رویدادهای ورزشی در ایران، همان متغیرهای ریسک شناسایی شده در نرم‌افزار میک مک و مبنای طراحی فضای سناریویی در نرم‌افزار سناریو ویزارد هستند. طبیعت این متغیرها با ناپایداری آمیخته است، زیرا هر عمل و تغییری بر روی آنها، واکنش و تغییر بر دیگر شاخص‌ها را به دنبال خواهد داشت، «مدیریت واحد و نظام‌مند با محوریت پلیس»، «بهبود عوامل اجرایی»، «بهبود نسبی هماهنگی سازمان‌های مسئول» و «ایجاد مرکز کنترل و فرماندهی تحت نظارت پلیس» به همین ترتیب، از درجه تأثیرگذاری بالا «سیاست‌گذاری امنیتی در زیرساخت‌ها» و «به‌کارگیری فناوری نوین و جایگزین شدن بجای نیروی انسانی» و «نظارت، اصلاح قوانین و مقررات موجود» درجه تأثیرپذیری کم یا متوسطی برخوردارند، به‌عنوان شناخته می‌شوند، «ایجاد زیرساخت‌های جدید با استانداردهای امنیتی»، «اجرای قوانین و مقررات پیشگیرانه و بازدارنده» و «ایجاد وحدت فرماندهی یکپارچه با محوریت پلیس» کنترل سیستم بر این متغیرها زیاد نیست و درعین حال نقشی مهم در آینده سیستم بازی نمی‌کنند.

به‌منظور استخراج نظر خبرگان در مورد اثر احتمال وقوع یک حالت از یک توصیف گر بر روی حالتی از توصیف گر دیگر، در قالب عبارتهای کلامی مورد استفاده قرار گرفت و نهایتاً با محاسبه

اثرات مستقیم و غیرمستقیم حالت‌ها بر روی یکدیگر، سناریوهای سازگار پیش روی سیستم مورد مطالعه استخراج شد؛ که سه سناریوی استخراج شده و محتمل به شرح ذیل می‌باشد:

سناریوی امنیت خودجوش: مطلوب‌ترین سناریو محتمل تأمین امنیت رویدادهای ورزشی

این سناریو به‌عنوان یکی از سناریوهای محتمل، شناسایی شده است درعین حال مطلوب‌ترین سناریو قابل تحقق از نظر خبره نیز است، در این سناریو ۴ عامل از مجموع ۷ عامل مؤثر بر تأمین امنیت رویدادهای ورزشی، در بهترین حالت ممکن قرار دارند. هرچند که دستیابی به تمامی حالات مطلوب این عوامل کلیدی، بسیار خوش‌بینانه است اما غیرممکن نبوده و جهت تحقق این سناریو مدیریت انتظامی امنیتی، مدیریت عوامل انسانی، هماهنگی بین دستگاه‌های مسئول و تشکیل مرکز فرماندهی و به‌کارگیری افسران امنیتی در حالت مطلوب می‌باشد ولی فناوری‌های نوین در وضعیت میانه است و نیاز به تقویت دارد اما زیرساخت‌ها و تدوین قوانین و مقررات رویدادهای ورزشی در وضعیت غیر مطلوب قرار گرفته که نیاز به اصلاح و بهبود دارد.

ویژگی این سناریوها موافق با مدیریت انتظامی امنیتی رویدادهای ورزشی با رویکرد مدیریت واحد و نظام‌مند با محوریت پلیس برای کشور جمهوری اسلامی ایران در عرصه رویدادهای ورزشی در سطح ملی است همچنین ایفای نقش با مدیریت عوامل انسانی و آمادگی عوامل اجرایی رویدادهای ورزشی با بهبود عوامل اجرایی و بهبود نسبی هماهنگی سازمان‌های مسئول ایجاد مرکز کنترل و فرماندهی تحت نظارت پلیس از جمله وضعیت‌های حاکم بر این سناریوها می‌باشد. از نقاط قوت این گروه از سناریوها می‌توان به وضعیت مثبت چهار مؤلفه مدیریت انتظامی امنیتی رویدادهای ورزشی، مدیریت عوامل انسانی و آمادگی عوامل اجرایی رویدادهای ورزشی، هماهنگی و ارتباطات سازمان‌های مسئول و تشکیل مرکز فرماندهی و کنترل عملیات و تعیین افسران امنیتی باشگاه‌ها اشاره کرد و یک مؤلفه فناوری‌های نوین امنیتی (بلیط فروشی، دوربین‌ها، گیت‌های بازرسی الکترونیکی و...) در وضعیت میانه قرار گرفته است از نقاط ضعف این سناریو وجود دو مؤلفه زیرساخت‌ها و استانداردهای امنیتی با رویکرد ایجاد زیرساخت‌های جدید با استانداردهای امنیتی و تدوین مقرراتی و قوانین رویدادهای ورزشی با رویکرد اجرای قوانین و مقررات پیشگیرانه و بازدارنده در وضعیت نامطلوب است که نیاز به تقویت و برنامه‌ریزی در این مؤلفه‌ها وجود دارد.

سناریوی امنیت تفنگی: محتمل، ادامه روند فعلی به سمت نامطلوب شدن شرایط

این سناریو به‌عنوان یکی از سناریوهای محتمل، شناسایی شده است که در واقع ادامه روند فعلی به سمت نامطلوب شدن شرایط است، در این سناریو ۳ عامل از مجموع ۷ عامل مؤثر بر تأمین امنیت رویدادهای ورزشی، در بهترین حالت ممکن و ۳ حالت میانه و یک حالت در وضعیت

نامطلوب قرار دارند. هرچند که دستیابی به تمامی حالات مطلوب این عوامل کلیدی، بسیار خوش‌بینانه است اما غیرممکن نبوده و جهت تحقق این سناریو مدیریت انتظامی امنیتی، مدیریت عوامل انسانی، هماهنگی بین دستگاه‌های مسئول در حالت مطلوب می‌باشد ولی فناوری‌های نوین، زیرساخت‌ها و تدوین قوانین و مقررات رویدادهای ورزشی در وضعیت میانه است و نیاز به تقویت دارد و همچنین تشکیل مرکز فرماندهی و به‌کارگیری افسران امنیتی در وضعیت غیر مطلوب قرار گرفته که نیاز به اصلاح و بهبود دارد.

ویژگی این سناریوها موافق با مدیریت انتظامی امنیتی رویدادهای ورزشی با رویکرد مدیریت واحد و نظام‌مند با محوریت پلیس برای کشور جمهوری اسلامی ایران در عرصه رویدادهای ورزشی در سطح ملی است همچنین ایفای نقش با مدیریت عوامل انسانی و آمادگی عوامل اجرایی رویدادهای ورزشی با بهبود عوامل اجرایی و بهبود نسبی هماهنگی سازمان‌های مسئول ایجاد مرکز کنترل و فرماندهی تحت نظارت پلیس همچنین هماهنگی بین دستگاه‌های مسئول با رویکرد بهبود نسبی هماهنگی سازمان‌های مسئول از جمله وضعیت‌های حاکم بر این سناریوها می‌باشد.

از نقاط قوت این گروه از سناریوها می‌توان به وضعیت مثبت سه مؤلفه مدیریت انتظامی امنیتی رویدادهای ورزشی، مدیریت عوامل انسانی و آمادگی عوامل اجرایی رویدادهای ورزشی، هماهنگی و ارتباطات سازمان‌های مسئول اشاره کرد و یک مؤلفه فناوری‌های نوین امنیتی (بلیط فروشی، دوربین‌ها، گیت‌های بازرسی الکترونیکی و...) زیرساخت‌ها و تدوین قوانین و مقررات رویدادهای ورزشی در وضعیت میانه قرار گرفته است که بایستی این سه مؤلفه بیشتر بهبود، اصلاح، تقویت و در آینده با برنامه‌ریزی‌های بلندمدت به سمت شرایط مطلوب هدایت شوند. از نقاط ضعف این سناریو وجود یک مؤلفه تشکیل مرکز فرماندهی و به‌کارگیری افسران امنیتی با رویکرد ایجاد وحدت فرماندهی یکپارچه با محوریت پلیس در وضعیت نامطلوب است که نیاز به تقویت و برنامه‌ریزی در این مؤلفه‌ها وجود دارد.

سناریوی امنیت گورستانی: نامطلوب‌ترین سناریوهای محتمل تأمین امنیت رویدادهای ورزشی
این سناریو به‌عنوان یکی از سناریوهای محتمل، شناسایی شده است که نامطلوب‌ترین سناریوی محتمل تأمین امنیت رویدادهای ورزشی از نظر خبره‌ها است، در این سناریو ۳ عامل از مجموع ۷ عامل مؤثر بر تأمین امنیت رویدادهای ورزشی، در بهترین حالت ممکن و ۲ حالت میانه و دو حالت در وضعیت نامطلوب قرار دارند. هرچند که دستیابی به تمامی حالات مطلوب این عوامل کلیدی، بسیار خوش‌بینانه است اما غیرممکن نبوده و جهت تحقق این سناریو مدیریت انتظامی امنیتی، مدیریت عوامل انسانی، هماهنگی بین دستگاه‌های مسئول در حالت مطلوب

می‌باشد ولی فناوری‌های نوین، زیرساخت‌ها در وضعیت میانه است و نیاز به تقویت دارد و همچنین تدوین قوانین و مقررات رویدادهای ورزشی تشکیل مرکز فرماندهی و به‌کارگیری افسران امنیتی در وضعیت غیر مطلوب قرار گرفته که نیاز به اصلاح و بهبود دارد.

ویژگی این سناریوها موافق با مدیریت انتظامی امنیتی رویدادهای ورزشی با رویکرد مدیریت واحد و نظام‌مند با محوریت پلیس برای کشور جمهوری اسلامی ایران در عرصه رویدادهای ورزشی در سطح ملی است همچنین ایفای نقش با مدیریت عوامل انسانی و آمادگی عوامل اجرایی رویدادهای ورزشی با بهبود عوامل اجرایی و بهبود نسبی هماهنگی سازمان‌های مسئول ایجاد مرکز کنترل و فرماندهی تحت نظارت پلیس همچنین هماهنگی بین دستگاه‌های مسئول با رویکرد بهبود نسبی هماهنگی سازمان‌های مسئول از جمله وضعیت‌های حاکم بر این سناریوها می‌باشد.

از نقاط قوت این گروه از سناریوها می‌توان به وضعیت مثبت سه مؤلفه مدیریت انتظامی امنیتی رویدادهای ورزشی، مدیریت عوامل انسانی و آمادگی عوامل اجرایی رویدادهای ورزشی، هماهنگی و ارتباطات سازمان‌های مسئول اشاره کرد و دو مؤلفه فناوری‌های نوین امنیتی (بلیط فروشی، دوربین‌ها، گیت‌های بازرسی الکترونیکی و...) زیرساخت‌ها در وضعیت میانه قرار گرفته است که بایستی این دو مؤلفه بیشتر بهبود، اصلاح، تقویت و درآینده با برنامه‌ریزی‌های بلندمدت به سمت شرایط مطلوب هدایت شوند. از نقاط ضعف این سناریو وجود دو مؤلفه تدوین قوانین و مقررات رویدادهای ورزشی و تشکیل مرکز فرماندهی و به‌کارگیری افسران امنیتی با رویکرد ایجاد وحدت فرماندهی یکپارچه با محوریت پلیس در وضعیت نامطلوب است که نیاز به تقویت و برنامه‌ریزی در این مؤلفه‌ها وجود دارد.

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

در این پژوهش کوشش شد با رویکرد شناختی آمیخته و از نرم‌افزار سناریوویزارد در حوزه سناریو نگاری، به شناسایی، بررسی و باز شکافی سناریوهای محتمل برای آینده تأمین امنیت رویدادهای ورزشی در کشور ایران پرداخته شود. روش سناریونویسی از آن جهت انتخاب شد که می‌تواند به ما کمک کند تا با شناخت برخی از عناصر مهمی که احتمالاً در ساخت آینده تأثیر خواهند داشت، تصویرها و داستان‌هایی از آینده بسازیم و درک جامع‌تری از آینده‌های محتمل و چگونگی تلاش برای همسویی با برخی یا دوری از برخی دیگر به دست آوریم.

به‌طور کلی ارزیابی سناریوهای محتمل و نیز تحلیل همه هفت پیشران‌های کلیدی احصا شده در این پژوهش، برای تأمین امنیت رویدادهای ورزشی در کشور ایران حائز اهمیت است و در تحقق چندوچون تحولات، رویدادها و تصویرهای آینده، نقش‌آفرین هستند.

با لحاظ ابعاد مختلف موضوع آینده امنیت رویدادهای ورزشی (روندهای اقتصادی، اجتماعی، فناوریانه، سیاسی، فرهنگی، مدیریتی و امنیتی) و نیز در نظر داشتن ویژگی‌های لازم برای اتخاذ رویکردی آینده‌پژوهانه در خصوص موضوع پژوهش، از جمله پیچیدگی، ابهام، عدم قطعیت و نیاز به کل‌نگری، تصاویری ملموس، باورپذیر و متفاوت، از سناریوهای محتمل و سازگار آینده تأمین امنیت رویدادهای ورزشی در ایران ارائه دهد، در این راستا و با بهره‌گیری از روش‌شناسی آینده‌پژوهانه، تأمین امنیت رویدادهای ورزشی در قالب سه سناریوی اصلی توصیف و روایت شد.

از دیدگاه خبرگان در پنل پایانی پژوهش سناریوی اول از آنجاکه بر مدیریت انتظامی امنیتی، مدیریت عوامل انسانی، هماهنگی بین دستگاه‌های مسئول و تشکیل مرکز فرماندهی و به‌کارگیری افسران امنیتی مبتنی هستند، ارائه‌دهنده تصاویری مطلوب «سازگار با تأمین امنیت رویدادهای ورزشی از آینده به شمار می‌روند و می‌توانند بسته به شرایط زمینه‌ای و کلان‌روندهای جهانی، مبنای هدف‌گذاری و برنامه‌ریزی سیاست‌گذاران قرار گیرند. سناریوی دوم در واقع ادامه روند فعلی به سمت نامطلوب شدن شرایط است که در این سناریو ۳ عامل از مجموع ۷ مؤثر بر تأمین امنیت رویدادهای ورزشی، در بهترین حالت ممکن و ۳ حالت میانه و یک حالت در وضعیت نامطلوب قرار دارند.

هرچند که دست‌یابی به تمامی حالات مطلوب این عوامل کلیدی، بسیار خوش‌بینانه است اما غیرممکن نبوده و جهت تحقق این سناریو مدیریت انتظامی امنیتی، مدیریت عوامل انسانی، هماهنگی بین دستگاه‌های مسئول در حالت مطلوب می‌باشد ولی فناوری‌های نوین، زیرساخت‌ها و تدوین قوانین و مقررات رویدادهای ورزشی در وضعیت میانه است و نیاز به تقویت دارد و همچنین تشکیل مرکز فرماندهی و به‌کارگیری افسران امنیتی در وضعیت غیر مطلوب قرار گرفته که نیاز به اصلاح و بهبود دارد. همچنین، سناریوهای سوم که نامطلوب‌ترین سناریوهای محتمل تأمین امنیت رویدادهای ورزشی است و حاوی نکاتی برای یادآوری و اجتناب، در هنگام اتخاذ تصمیم‌های ذیربط در حوزه تأمین امنیت رویدادهای ورزشی هستند که تدوین قوانین و مقررات رویدادهای ورزشی تشکیل مرکز فرماندهی و به‌کارگیری افسران امنیتی در وضعیت غیر مطلوب قرار گرفته که نیاز به اصلاح و بهبود دارد.

باین‌حال، یافته‌های این پژوهش از جمله ۲۲ مؤلفه کلیدی احصا شده و تحلیل ساختاری روابط میان آنها در نرم‌افزار میک مک، ۷ پیشران تعیین‌شده شکل‌دهنده به آینده تأمین امنیت

رویدادهای ورزشی و سه سناریوی روایت شده از آینده‌های بدیل محتمل و سازگار مبتنی بر نتایج نرم‌افزار سناریو ویزارد، مبنایی مستدل و قابل اتکا برای طراحی هرگونه راهبرد و سیاستی در این حوزه است؛ بر این اساس، کنشگران عرصه‌های ذریبط، به‌طور ویژه لازم است تا بر دو مدیریت و «مدیریت انتظامی امنیتی رویدادهای ورزش» «مدیریت عوامل انسانی و آمادگی عوامل اجرایی رویدادها» توجه نمایند.

افزون بر آن، تعامل مؤثر و اقدامات سازنده فعالان و سیاست‌گذاران تأمین امنیت رویدادهای ورزشی در ایران، مستلزم رصد پیوسته وضعیت هر یک از ۲۲ مؤلفه کلیدی شناسایی شده این پژوهش در هر یک از هفت روند اصلی است. توجه به‌ضرورت رسانه‌های آزاد، آموزش‌های شهروندی، توسعه تفکر آینده نگر، تطبیق الگوهای مدیریتی و وضع قوانین حمایتی در تأمین امنیت رویدادهای ورزشی، عواملی بسیار اثرگذار در ساخت آینده بلندمدت برگزاری رویدادهای ورزشی با تأمین امنیت در کشور ایران هستند.

و خیم‌تر شدن وضعیت وجود تروریسم به ناامنی برگزاری رویدادهای ورزشی دامن می‌زند و هدف اصلی فعالیت‌های تروریستی، از بین بردن و یا از کار انداختن زیرساخت‌های اصلی و منابع حیاتی است که موجب خسارات و تلفات به امکانات، تضعیف اقتصاد و آسیب به روحیه و اعتماد به نفس ملت می‌شود؛ بنابراین استادیوم‌های ورزشی بزرگ را به‌عنوان اهداف اصلی حملات تروریستی به دلیل پتانسیل آن‌ها برای خسارات سنگین، پوشش رسانه‌ای گسترده و اثرات اجتماعی شناسایی و معرفی کرده است. هدف اولیه تروریست‌ها تحمیل آسیب توسط کشتن و یا زخمی کردن بسیاری از مردم در صورت امکان است. رسیدن به این هدف در یک رویداد ورزشی به علت وجود تعداد زیاد تماشاگرانی که هر ساله در این رویدادهای ورزشی حضور پیدا می‌کنند، امکان‌پذیر است عاملی زیربنایی برای هدایت روندهای داخلی به‌سوی تصاویر و سناریوهای مطلوب‌تر است که می‌توان به پیشنهادهای کاربردی زیر اشاره کرد:

۱- پیشنهاد می‌شود طی یک اقدام عاجل و به‌طور رسمی، یک "ستاد تأمین امنیت ورزشگاه‌ها و رویدادهای ورزشی" متشکل از مدیران کلیدی و مسئولان امنیتی-انتظامی وزارت کشور و نماینده یگان ویژه، نماینده فرمانده انتظامی، نماینده استانداری، نماینده سپاه پاسداران، نماینده دادگستری، نماینده صداوسیما، نماینده اورژانس، نماینده آتش‌نشانی، نمایندگان باشگاه‌ها، نماینده حراست وزارت ورزش، نماینده استادیوم‌ها و ورزشگاه‌ها، نماینده فدراسیون‌های مربوطه و حتی نمایندگان هواداران تیم‌های ورزشی که هماهنگی در صحنه متداول‌ترین اقدام مدیریتی مطابق با اصول سیستم فرماندهی رویدادها، بخشی جهت سیاست‌گذاری در حوزه‌های اصلی، برنامه‌ریزی راهبردی و تصمیم‌گیری‌های کلیدی و یکپارچه تشکیل گردد. تشکیل چنین ستادی

علاوه بر آنکه تمامی مشکلات، معضلات و چالش‌های حفظ امنیت رویدادهای ورزشی را در همه‌ی ابعاد و از دیدگاه تمامی گروه‌های درگیر در این امر، روشن و شفاف می‌سازد، امکان وحدت و هماهنگی تصمیمات کلیدی را بالا برده و در همین راستا امکان تعهد و پایبندی به اجرای برنامه‌های راهبردی و تصمیمات اتخاذشده را بیشتر تضمین خواهد کرد.

۲- تیمی تحت عنوان "تیم مدیریت امنیتی" از طرف ستاد مذکور با تفویض اختیارات قانونی، مسئول پیگیری و اجرای اقدامات ضروری امنیتی ورزشگاه‌ها، باشگاه‌ها و رویدادهای ورزشی گردند. در تیم مدیریتی مطرح‌شده، پست‌های کلیدی از قبیل افسر امنیت ملی، مشاور ارشد امنیت ملی و افسر امنیتی ورزشگاه‌ها که از طرف اغلب فدراسیون‌های بین‌المللی نیز تأکید شده ایجاد گردد. مسلماً هرگونه تعلل در این امر، علاوه بر خسارت‌های جبران‌ناپذیر، کشور ما را از دیدگاه جهانیان در موضع ضعف بیش‌ازپیش قرار داده و باعث افت رشته‌های ورزشی پرمخاطره از منظر امنیتی قرار خواهد داد.

۳- توصیه می‌شود تفاهم‌نامه همکاری بین صداوسیما جمهوری اسلامی ایران با وزارت ورزش و جوانان باهدف تشریح و توسعه فرهنگ رویدادهای ورزشی انعقاد شود تا صداوسیما از ظرفیت خود برای فراگیرکردن فرهنگ صحیح رویدادهای ورزشی استفاده کند. توصیه می‌شود چنین تفاهم‌نامه‌ای با وزارت آموزش و پرورش و وزارت فرهنگ هم منعقد شود.

۴- توصیه می‌شود که به‌سرعت به سمت خرید فناوری‌ها و تکنولوژی‌های نوین امنیتی از کشورهای پیشرفته که به جهت افزایش امنیت ورزشگاه‌ها و استادیوم‌های ورزشی مورد استفاده قرار می‌گیرد گام برداشته و یا حتی با کمک متخصصان داخلی، چنین فناوری‌هایی طراحی و به بهره‌برداری برسد. طراحی و ساخت بلیت‌های دیجیتالی هوشمند که با استفاده از امواج رادیویی موجود در آن‌ها بتوان بر تأمین امنیت برگزاری رویدادها افزود از اهم اقدامات اساسی است که می‌تواند در دستور کار ستاد تأمین امنیت برگزاری رویدادهای مهم ورزشی قرار گیرد. در همین راستا پیشنهاد می‌شود تفاهم‌نامه‌ای بین وزارت ورزش و فدراسیون‌های مربوطه با اساتید و دانشجویان نخبه علمی به‌ویژه رشته‌های مهندسی کامپیوتر منعقد گردد و تمهیداتی جهت تشویق این نخبگان برای طراحی و ساخت بلیت‌های دیجیتالی هوشمند، تجهیزات الکترونیکی امنیتی پیشرفته و ... در نظر گرفته شود.

منابع

- بیات، بهرام و شرافتی پور، جعفر. (۱۳۸۷). پیشگیری از جرم با تکیه بر رویکرد اجتماع محور، فصلنامه معاونت اجتماعی و ارشاد ناجا، ۱۱: ۱۶۷-۱۴۹.
- جلالی، امید. (۱۳۹۲). بررسی خشونت در تماشاچیان فوتبال شهر تهران و ارائه راهکارهایی برای کاهش آن، فصلنامه مطالعات پیشگیری از جرم، (۶۱): ۲۱-۱۴۴.
- خادمی، علیرضا. (۱۳۸۷). بررسی جامعه‌شناسانه خشونت و پرخاشگری تماشاگران در ورزشگاه‌ها، فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی، ۵ (۱۰): ۹۸-۷۹.
- رجبی پور، محمود. (۱۳۸۲). راهبرد پیشگیری اجتماعی از جرم، فصلنامه دانش انتظامی، ۱۸: ۳۲-۷.
- رضایان قیه باشی، احد. و مرزبان، احسان. (۱۳۹۸). شناسایی پیشران‌ها، عدم قطعیت‌ها و سناریوهای آینده محیط‌زیست ایران، فصلنامه‌ی علمی پژوهشی انجمن علمی بهداشت محیط ایران، ۳۸ (۱۰): ۱۵۳-۱۲۹.
- رضائی نژاد، رحیم؛ رحمتی، محمدمهدی؛ همتی‌نژاد، مهر علی. و آزادان، مالک. (۱۳۹۱). تحلیل عاملی متغیرهای بروز پرخاشگری در تماشاگران از دیدگاه داوران فوتبال ایران، مطالعات مدیریت ورزشی (پژوهش در علوم ورزشی)، ۲۴ (۲): ۱۳۴-۱۱۹.
- شادرام، وحید. بیگدلی، حمید. و همت، حمید. (۱۳۹۸). مدل‌سازی و حل مسأله تعارض دولت تروریست با استفاده از بازی دیفرانسیلی، فصلنامه آینده پژوهی دفاعی، ۱۳ (۴): ۸۸-۶۹.
- صفابخش، محسن. (۱۳۸۵). بررسی رفتارهای جمعی هواداران دو باشگاه پرتطرفدار شهر تهران در مسابقات لیگ حرفه‌ای فوتبال، طرح پژوهشی، پژوهشکده تربیت‌بدنی و علوم ورزشی دانشگاه تهران.
- عباسی، خیام. و ایمانی، محمدتقی. (۱۳۸۶). تبیین جامعه‌شناختی گرایش نوجوانان به فرهنگ غربی، فصلنامه جوانان و مطالعات نسلی، ۳ (۱۱): ۸۲-۵۱.
- عبداللهی، محمد. (۱۳۸۳). طرح مسائل اجتماعی در ایران: اهداف و ضرورت‌ها، تهران، انتشارات دانشگاه پیام نور.
- عنبری، موسی. (۱۳۸۱). بررسی علل و عوامل مؤثر بر خشونت‌گرایی فوتبال، جهاد دانشگاهی دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران، به سفارش نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران
- عنبری، موسی. (۱۳۸۶). بررسی عوامل گروهی و خرده‌فرهنگی مؤثر بر خشونت‌گرایی تماشاگران فوتبال، فصلنامه انجمن ایرانی مطالعات فرهنگی و ارتباطات، ۱۱ (۱): ۱۷۷-۱۵۶.
- فلاحی، احمد؛ اسدی، حسن. و خبیری، محمد. (۱۳۸۸). مقایسه عوامل مؤثر بر حضور تماشاچیان گاه‌گاهی، منظم و متعصب در مسابقات لیگ برتر فوتبال، نشریه مدیریت ورزشی، ۲: ۲۴۷-۲۷۰.
- کارگر، غلامعلی؛ غفوری، فرزاد؛ محمدی مقدم، یوسف. و مرادی سیاسی، غلامرضا. (۱۳۹۵). ارائه الگوی عوامل تأثیرگذار بر امنیت رویدادهای ورزشی ایران. فصلنامه انتظام اجتماعی، ۴: ۱۵۷-۱۷۰.

- همتی‌نژاد، مهرعلی؛ قلی‌زاده، محمد؛ تریسی، تیلور. و فرجی، رسول. (۱۳۹۴). نقش مدیریت و برنامه‌ریزی مسابقات فوتبال در امنیت ورزشگاه‌ها. دو فصلنامه مدیریت و توسعه، ۷(۱): ۱۵-۱.
- وقوفی، امید؛ حاجیان، ابراهیم. و قاسمی، علی اصغر. (۱۳۹۶). تبیین عوامل و پیشران‌های کلیدی آینده یمن تا سال ۱۴۰۶، آینده پژوهی دفاعی، ۲ (۴): ۸۷-۱۰۴.
- Ammon, R., Southall, R. & Nagel, M. (2010). Sport facility management: Organizing events and mitigating risks. Morgantown, *Fitness Information Technology*, 49(5), 183-200
- Boyle, P. (2012). Securing the Olympic Games: Exemplifications of developments in urban security governance. *Dissertation Abstracts International Section A: Humanities and Social Sciences*. Retrieved from. 37(4), 573-586
- Carlock, D. & Anderson J. (2007). Teaching and assessing the database searching skills of student nurses. *Nurs Educ*; 32(6): 251-5.
- Collins, J. (2001). Good to Great. New York: *Harper Business*, 159(1), 132-154.
- Ebrahim, K., Houry, J., Kalkwarf, H. & Lanphear, B. (2017). Trends and patterns of playground injuries in United States children an adolescents. *Ambulatory Pediatrics*, 58(1), 3-24.
- Hall, Cooper, W., Marciani, L. & McGee, J. (2008). Security management for sports and special events: An interagency approach to creating safe facilities. *Human Kinetics*, 7(2), 153-169.
- Hall, S. (2010). An Examination of British Sport Security Strategies, Legislation, and Risk Management Practices: Lessons Learned from the English Football League. *The Sport Journal*, 13(2), 1-7.
- Kennedy, D. B. (2006). A précis of suicide terrorism. *Journal of Homeland Security and Emergency Management*, 87(4), 829-844.
- Lipton, E. (2005). US report lists possibilities for terrorist attacks and likely toll. *New York Times*, 46(2), 145-165.
- Lucenko, L. (1997). Spectator safety management in baseball/softball. *Paper presented at the International Symposium on Safety in Baseball/Softball*, 49(2), 259-277.
- Miller, J. Veltri, F. & Gillentine, A. (2008). Spectator perception of security at the Super Bowl after 9/11: Implications for sport facility managers. *Smart Journal*, 4(2), 16-25.
- Rich, D. (2000). How to become a sport safe club: Guidelines for developing and implementing a sport safety plan. *Journal of Science and Medicine in Sport*, 3(2), 58-63.